

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
NO-0030 Oslo

Postadresse:
Postboks 8059
Dep
0031 Oslo

Besøksadresse:
Tollbugata 20

Internett:
www.imdi.no

E-post:
post@imdi.no

Sentralbord:
24 16 88 00

Telefaks:
24 16 88 01

Org.nr:
987 879 696

Bankkonto:
7694.05.12693

DERES REF	VÅR REF	DATO
14/2089	14-01919-2/mkv	11.9.2014

Høringsuttalelse – innføring av et forbud mot bruk av barn som tolk i forvaltningsloven

Vi viser til høringsbrev av 28.5.2014 om innføring av et forbud mot bruk av barn som tolk i forvaltningsloven.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) stiller seg positiv til et forslag om å forby bruk av barn som tolk. IMDi's undersøkelser viser en utbredt tendens til at barn gis oppgaven med å tolke for norsk offentlig forvaltning. Dette vil i mange tilfeller være en urimelig belastning for barnet, og et brudd på Barnekonvensjonens krav om at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. IMDi mener forslaget er et viktig tiltak for å sikre barns rettigheter.

Videre mener IMDi formålet om å sikre en forsvarlig saksbehandling er viktig. Som nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor jobber IMDi for at offentlig sektor skal bruke kvalifiserte tolker ved behov for tolk. Et barn har nødvendigvis verken tolkeutdanning eller statsautorisasjon i tolking, og vil ikke kunne regnes som en kvalifisert tolk.

Under begrunnelsen til lovforslagets hovedregel fremhever departementet at et forbud mot å bruke barn som tolk vil gjøre det nødvendig for forvaltningsorganer å "[...] ha bevissthet og retningslinjer for hvordan de på andre måter kan sikre en hensiktsmessig informasjonsformidling med alle parter [...]". IMDi vil oppfordre til forsiktighet når det gjelder forventninger om at forbudet i seg selv vil føre til retningslinjer og god praksis for bruk av tolk i forvaltningen. Dersom departementet gjennom lovbestemmelser ønsker å gi generelle føringer for en forsvarlig bruk av tolk, vil det foreliggende lovforslaget kun dekke ett av hva som vil være flere viktige elementer.

Som departementets gjennomgang av forvaltningslovens anvendelsesområde viser, vil store deler av offentlig tjenesteyting være omfattet av lovforslaget. IMDi vil likevel fremheve at blant annet skoler med godkjenning etter privatskoleloven ikke er bundet av forvaltningsloven, annet enn ved enkeltvedtak eller ved utferdigelse av forskrift. Skolesektoren er en av de sektorene der bruk av barn som tolk er utbredt i

dag: En ny undersøkelse viser at 1 av 5 skoleledere kjenner til at deres ansatte ber elever tolke for foreldre eller foresatte.¹ IMDi mener det er uheldig at privatskoler ikke vil bli omfattet av forbudet mot bruk av barn som tolk.

IMDi mener hovedregelen er hensiktsmessig avgrenset. Aldersgrensen bør ikke settes lavere enn 18 år, som er grensen for hvem som regnes som barn i Barnekonvensjonens artikkel 1, og som omfattes av rettighetene i konvensjonen. Igjen viser vi også til viktigheten av at forvaltningen benytter seg av kvalifiserte tolker for å ivareta informasjons- og veiledningsplikten. I dagens kvalifiseringssystem på tolkefeltet er det tolker med tolkeutdanning eller statsautorisasjon som regnes som kvalifiserte, og barn under 18 år vil ikke kunne gjennomføre disse tiltakene. Herunder bemerkes at det er satt en aldersgrense på 20 for å tilkjennes bevilling som statsautorisert tolk, jf. forskrift av 6. juni 1997 nr. 571 om bevilling som statsautorisert tolk og tolkeprøven § 3 første ledd.

IMDi støtter unntaksbestemmelsen i andre ledd av lovforslaget, der det åpnes for at barn kan brukes som tolk i nødssituasjoner. Unntaket har som formål å redde liv eller helse, og som departementet understreker gjør nødvendighetskriteriet terskelen høy for at forvaltningen vil kunne benytte unntaket.

Videre støtter IMDi en unntaksbestemmelse som skal sikre fleksibilitet i forvaltningen, herunder at skoler fortsatt skal kunne sende med elever enkle beskjeder hjem. Vi vil imidlertid påpeke betydningen av at også et slikt unntak har en klar avgrensning. Ordlyden i lovforslagets tredje ledd vil etter IMDis syn kunne komme til å åpne for en varierende praksis. Det vises særlig til at en skjønnsvurdering av forsvarlighet står sentralt i forslaget. Her vil hver rettsanvender ha sin tolkning av hva som er terskelen for at det i en gitt situasjon er "forsvarlig" å la et barn fungere i rollen som tolk.

IMDi ønsker også å rette oppmerksomhet mot at bruk av tolk per i dag er svakt regulert både i forvaltningsloven og særlovgivning. Et forbud mot bruk av barn som tolk vil være den eneste bestemmelsen i forvaltningsloven som eksplisitt omhandler bruk av tolk. IMDi stiller derfor spørsmålsteget ved hvorvidt lovforslaget stående alene vil kunne åpne for antitetiske tolkninger og et redusert fokus på andre viktige prinsipper for god bruk av tolk, som at familiemedlemmer eller ukvalifiserte personer ikke må benyttes.

Direktoratet mener det ville ha vært ønskelig med en vurdering i høringsnotatet av mulige konsekvenser ved en overtredelse av det foreslåtte forbudet. Eksempelvis savner vi en drøftelse av ugyldighet knyttet til enkeltvedtak der barn har vært benyttet som tolk under saksforberedelsen.

¹ Se Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning 2014: "Spørsmål til Skole-Norge våren 2014", tilgjengelig på nettadressen: <http://www.udir.no/Upload/Forskning/2014/sp%3%b8rsm%3%a5l%20til%20skolenorge.pdf>

Avslutningsvis vil IMDi nevne at vi gjennom deltagelse i referansegruppemøter, samt gjennom møte mellom IMDis direktør og utvalgsleder, er kjent med hovedlinjene i de anbefalingene som vil bli fremmet av Tolkeutvalget i deres kommende NOU om bruk av tolk i offentlig sektor. Vi ser at det vil være hensiktsmessig at departementets videre arbeid med herværende lovforslag sees i sammenheng med utvalgets anbefalinger, i den grad disse berører det rettslige grunnlaget for bruk av tolk i forvaltningen.

Med hilsen
for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Ragnhild Nissen-Lie
assisterende strategidirektør

Marie Kvamme
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.